No. 23. Donderdag 9 Juni 1910. 10de Jaargang.

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12½
„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f 2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50). *)

Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het *Koloniaal Weekblad* toegezonden.

*) Zie inteeken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeke dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur E. van Assen, *Heulstraat 17, Den Haag.*

Informatie-Bureau

(Secretaris J. L. van Gennep),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore **Heulstraat 17, Iste verdieping.**

Zie overigens **Officieele Mededeelingen** ook van het Dagel. Bestuur en de Afdeelingen op blz. 7—8.

Het z.g. „Indo-vraagstuk".

Naar aanleiding van hetgeen er de laatste tijden weer in den Ned.-Indische pers over dit onderwerp is geschreven — o.a. door Insulinde tegen de uitlatingen van den heer M. v. Geuns en de brieven van Indo in Jong-Indië — werd ons onderstaande „open brief" toegezonden door iemand, die het weten kan.

Aan mijn vriend Sinjo!

Als een getrouwe weergalm van uitingen in de Nederl.-Indische pers, wordt er ook in het orgaan van Oost en West wel eens geklaagd, dat de Indo voortdurend blootstaat aan verguizing en miskenning.

Deze klacht, geïnspireerd, door vriend Sinjo berust echter op een dwaling.

Niets is minder waar. Nimmer wordt de Indo bij een pur-sang Europeaan zonder reden ten achtergesteld.

Door de statistiek is uitgemaakt, dat van de zeventig duizend Indische-Oudgasten niet minder dan negentig procent — meerendeels Indo's — op het oogenblik te 's-Gravenhage zich heeft gevestigd.

Hebben zij over verguizing en miskenning te klagen?

Over het algemeen immers: neen. En evenmin zij die elders in Holland wonen. Dit geldt als bewijs, dat een Indo vrijwel gelijk staat met den pur-sang Europeaan en niet minderwaardig wordt geacht, in welk opzicht ook.

Om in Holland te verblijven, moet een Indo bij het zuinigst overleg zich wat ruimer kunnen bewegen — betrekkelijk altijd — om met vrouw en kinderen goed rond te komen, dan een Europeaan, die hier in het land is geboren en gebleven. Nu is het wel aan te nemen, dat als tweede kategorie in Indië zijn gebleven veel Indo's, die op hun ouden dag moeten leven op zeer bescheiden voet.

Vriend Sinjo weet het wel: men heeft overal geslaagden en mislukten in dit leven. De twee kategoriën te zamen, wijzen op het totaal der geslaagden. En dit totaal kan wat de Indo's betreft, niet anders dan verblijdend te noemen zijn, al valt zoo dadelijk niet met zekerheid te zeggen hoeveel „mislukten" in een bepaalde spanne tijds, tegenover die „geslaagden" zijn...... te beklagen.

Een zeker percentage „mislukten" is er natuurlijk, maar hoe groot is dat? Het juiste getal is hier, zelfs bij benadering, niet aan te geven. Doch, dat doet er ook weinig toe. Laat ons eens zeggen, beste Vriend, dat bij negentig „geslaagden" ongeveer tien „niet-geslaagden" zijn te tellen, dan zullen wij van de tegenwoordige werkelijkheid niet te veel zijn afgeweken.

En dan is, naast zooveel geslaagden onder de Indo's, dit percentage „mislukten" zeker niet hoog te noemen. Waarlijk niet te hoog, zelfs met de toestanden onder de pur-sang Europeanen vergeleken, want ook in Holland komen immers telkens onder de afgeschoolde jonge menschen wel tien procent mislukten voor, die dan, eerst in ontevredenheid en wrevel, al spoedig met rancuneusen spijt in 't hart, het leven ingaan.

Waaraan zijn deze toestanden toe te schrijven? Misschien wel aan eigen schuld: in Holland, omdat vele jongens liever 't baasje zijn in crtcket, hockey, football en andere sport-vermaken, of in kwajongensstreken, dan in 't vervelende schoolwerk. Voor dit laatste spannen zij zich niet in om iets meer te halen dan 4 of 5 op hun rapporten, iets meer dan onvoldoende of lukraak eventjes voldoende;... in Indië, omdat sommige jongelui het wel zoo prettig vinden om des avonds tusschen licht en donker op tjelengs te gaan schieten bij gindsche djagong-velden, of op den dag, onder het rooken van een sroetoe gezellig te gaan zitten in het donkerst hoekje van de pendopo, om met kloppend hart en ingehouden adem de fijne geluiden op te vangen van een perkoetoet, of van eeen zeldzaam fraai gekleuede ajam alas, wel zoo prettig als met het „vervelende" schoolwerk zich „af te beulen". Maar als op lateren leeftijd, die jongelui zich door vele anderen zien voorbijgaan, die zich wèl verdiepten in datzelfde schoolwerk, dan eerst gevoelen zij zich diep teleurgesteld, en op zoo'n deceptie volgt groote ontstemming. Maar is het billijk, Vriend Sinjo, om in die ontstemming de Maatschappij er een grief te maken, haar de schuld te geven van deze mislukking, terwijl in Indië een ieder U de hand reikt, niemand zich onbetuigd zal laten U met raad en daad te steunen?

Neen, nietwaar? Welnu, erken Uwe dwaling!
Niet? .... Gij wilt Uw dwaling niet erkennen?
Houdt... valsche schaamte U daarvan terug?
O, die vervl... valsche schaamte!!

Ja, wie zal het zeggen, of niet nog uit de slendang-periodie die valsche schaamte als een prae-historisch, versteend fragmentje in U over is gebleven? Die valsche schaamte zit bij vele Indo's zóó in vleesch en bloed, dat ze alles overheerschend is.

Ofschoon veelal niet misdeeld van goed oordeel en gezond verstand, laten zij zich soms door valsche schaamte weerhouden om schuld of dwaling te bekennen al staat daarbij ook al,es voor hen op het spel... niet alleen eigen lijden, vaak zelfs het bitterst leed, van hen die zij lief hebben.

Kom, vriend Sinjo, begin zoo noodig met Uwe dwaling te erkennen. Bedenk, dat zoo vasthoudendheid aan een grootsch idée, scherpzinnig toegelicht, haar schittering verspreidt; de erkenning van een dwaling evenzeer haar aureool vertoont, niet zoo schitterend misschien voor den geest, doch niet minder lichtend voor de ziel.

Veer op, vriend Sinjo!

Laat varen de gedachte, dat gij geringschattend beoordeeld wordt of miskend. Dit is niet zoo.

Veer op!

Staak Uw lamento's, die, opgevangen, straks door anderen weer zullen worden gebruikt als ellendige uitvluchten, die nu als moyen de parvenir, zooveel langs straat geëxploiteerd worden.

Den Haag, Juni 1910. F.

Uit de O.-I. Mail.

Te Soerabaja wordt de **cholera-epidemie** als nagenoeg geweken beschouwd.

In de eerste week van Mei j.l. werden er nog slechts enkele gevallen geconstateerd.

Uit verschillende plaatsen in den Oosthoek lazen wij in de jongste mail echter berichten aangaande 't voorkomen van choleragevallen. Zelfs in bergplaatsen als Batoe greep de ziekte om zich heen, het gevolg van import uit de vlakte. Blijkens een door het Soer. Hbld. ontvangen telegram, had de cholera zich ook vertoond te Loemadjang, en woedde zij te Pasoeroean. Op sommige suikerfabrieken werd de ziekte met kracht bestreden: groote voorraden carbol zijn te Soerabaja aangevraagd.

Ook te Semarang heerscht de ziekte nog vrij hevig.

Een **regeerings-circulaire,** die gelijk de heer M. van Geuns het uitdrukt, „is te beschouwen als de zwanenzang van den aftredenden commissaris voor de decentralisatie, den heer D. Tollenaar, die de tollenaren van gewest en gemeente een laatste instructie toezingt," wordt door de Ind.-pers met weinig instemming begroet.

Dit stuk, dat de gedragslijn wil aangeven, door de gemeenteraden die plaatstelijke belastingen willen heffen, te volgen, (uit de decentralisatie-verordeningen verneemt men hieromtrent al bitter weinig), werd door den gemeenteraad van Batavia kalmpjes als kennisgeving aangenomen, zonder dat er één enkel woord aan werd gewijd, te Semarang echter heeft het aanleiding gegeven tot een vrij krachtig protest. De grondslag der in het stuk gevolgde redeneering werd sterk afgekeurd. Zelfs werd voorgesteld de regeering om intrekking der circulaire te verzoeken.

In De Week van het Soer. Hbld. zegt de

heer M. van Geuns, na de circulaire in haar geheel te hebben afgedrukt, o.m.:

„Een principieel bezwaar wordt aangevoerd. Op den voorgrond wordt gesteld dat de gemeenten geen lasten mogen opleggen zonder er lusten tegenover te stellen.

De regeering is tot deze verklaring gebracht door de vrees, dat ook de bedrijfsbelasting — voor inlanders — door opcenten zal worden getroffen. En aangezien de gewestelijke en gemeentelijke raden voor die inlanders weinig doen, dezen geen lusten bezorgen, wil men te Buitenzorg van lasten niets weten. Men scheert alles over één kam en decreteert: van belastingen-naar-draagkracht geen opcenten!

Op goede gronden kan dit decreet niet verdedigd worden.

Ten aanzien van de Europeanen staat vast, dat tegenover lasten lusten staan. Doch ook voor inlanders wordt door lokale raden iets gedaan. Als een gemeente riolen legt, vinden de inboorlingen hierbij baat. Als zij een waterleiding tot stand brengt, geldt hetzelfde. En zoo zijn er meer gevallen te noemen.

De slotsom is dus, dat ook de inlanders hun lusten hebben. Ergo mogen zij evenals de Europeanen worden belast.

Terloops wijs ik hier op een misvatting ten aanzien van den belastingdruk op de inlanders gelegd. De belasting voor inlanders, welke bepaald drukkend kan genoemd worden is de landrente, doch de stedenbewoners bezitten geen bouwgrond en worden er dus niet door getroffen.

Van de bedrijfsbelasting kan niet worden beweerd dat zij zwaar is (alleen geschiedt de aanslag hoogst on[illegible]ver). De andere belastingen voor inlanders zijn in hoofdzaak indirecte en worden niet gevoeld. Zoo acht ik het twijfelachtig, of het geraden moet worden geacht hen bijv. vrij te stellen van eenige betaling voor het gebruik van leidingwater zooals te Soerabaja geschiedt. Teekenend in dit verband is het, dat het plan bestaat, te Semarang na gereedkoming der waterleiding de inlanders voor het gebruik te doen betalen. In het algemeen verdienen de inlanders in de groote plaatsen goed geld en worden zij minder door den fiscus geplaagd dan de grondbezitters op het land. Tegen een belasting der eersten ten behoeve van de groote gemeenten kunnen zoo, geen ernstige bezwaren worden aangevoerd, vooral wanneer de onzuiverheid van den aanslag wordt weggenomen.

Met de strekking van de circulaire ben ik het op grond van het bovenstaande niet eens."

In denzelfden geest luidt ook het oordeel der andere bladen, die mede wijzen, op het ontbreken in de circulaire van elke aanduiding van een andere bron van inkomsten.

Koloniale interviews. In zijn no. van 7 Mei j.l., maakt het Bat. Nieuwsbl. een aanvang met een nieuwe rubriek: Interviews, welke het blad op ongeregelde tijden hoopt voort te kunnen zetten. De bewerking is toevertrouwd aan den heer E. F. E. Douwes Dekker, die zich voorstelt in Europa verschillende autoriteiten op koloniaal gebied te bewegen hun inzichten mede te deelen, in verband met de Nederlandsche bezittingen.

Het eerste interview heeft deze heer gehad aan boord van de „Rumphius" met den heer Edmond Leplae, directeur-generaal voor den landbouw in Belgisch Congo en professor aan de universiteit te Leuven, die een reis naar het Oosten was gaan maken, in de eerste plaats om den kolonialen landbouw te leeren kennen in haar verhoudingen tot de samenleving in de kolonie, en in de verschillende fasen, waarin hij verkeert en zijn ontwikkeling onder de verschillende stelsels van bestuur onder den klimatologische, invloed der tropen, en onder de arbeidsverhoudingen aldaar.

In opdracht zijner regeering zal hij namelijk kort na zijn terugkomst in het vaderland zich begeven naar den Belgischen Congo om aldaar na eigen studie en aanschouwing voor te bereiden een algemeene organisatie van den landbouw.

De heer Leplae zeide o.m.: ik had hooggespannen verwachtingen omtrent den landbouw op Java. Java staat toch over de geheele wereld bekend als het tropische land dat op den best georganiseerden en ontwikkelden landbouw kan bogen, maar dat dit eiland der Hollanders zóó ver boven elke andere kolonie zou staan, als ik bevond, dat had ik niet verwacht. En toch kwam ik waarlijk niet als leek en ondeskundige!

De Hollandsche landbouwers en industrieëlen hebben alle reden zich er op te beroemen, dat het hun gelukt is van deze kolonie, althans op het gebied van den landbouw, een modelvolkplanting te maken en ik wil u wèl verzekeren, dat ik er naar streven zal voor den Congo het schoone voorbeeld van Java te volgen.

Ik heb den Javaanschen landbouw gevonden een economische macht van het eiland, waarmede de regeering zoo in Indië als in Europa alleszins rekening moet houden, en die, zoo geloof ik, ook niet over dit taatste heeft te klagen. Java's rijkdom is de tweeledige ontwikkeling van de cultures. Om een voorbeeld aan te halen, dat duidelijk spreekt, het volgende: Al is het waar, dat de theecultuur op Ceylon op dit oogenblik zich zeer ontwikkeld heeft en boven de Javaansche staat, niettemin is het een feit, dat niet enkel het bedrijf op Java beter gedreven wordt, maar dat bovendien de kwaliteit der Javathee beter is, dan die van Ceylon, en het is juist deze laatste bijzonderheid, die de Engelsche theeplanters ginds zooveel bezorgdheid doet koesteren.

Ook over de rubber-cultuur sprak de heer Leplae: Ik heb opgemerkt, dat het voornamelijk Engelsche concerns en syndicaten zijn, die thans op Java bezig zijn concessies te verwerven. De Hollanders komen hier werkelijk achteraan. Te Singapore bijv. heb ik op elke tien Engelschen acht rubbermen ontmoet.

Op Java werd over rubber welhaast niet gesproken. Hoe kort ik overigens op Java geweest ben, heb ik vrij veel streken gezien.

En het heeft mij verwonderd, hoe bijv. in het moerassige Bandjarsche zoowel als op den tamelijk steenachtigen bodem van andere deelen van Java de rubber welig tiert. Neen, waarlijk, men kan op het gebied der rubbercultuur in Nederlandsch-Indië nog ontzaglijk veel doen. Met voldoening heb ik ontwaard, dat ook de Belgen in dit opzicht van hun activiteit doen blijken."

In deze dagen van **rubber-overspanning** is het eigenaardig te hooren wat sir Frank Swettenham, de vroegere gouverneur van de Straits Settlements in de „Rubber World" schrijft, waarop het Soer. Hbld. de aandacht vestigt:

Er worden veel nieuwe rubbermaatschappijen gevormd. Het is moeilijk te begrijpen, hoe de oprichting van één of twee, somwijlen drie, maatschappijen op één dag kan worden gerechtvaardigd. Eenige van de onlangs tot stand gebrachte maatschappijen zijn volkomen gezond, maar er zijn ook vele waaraan alleen krankzinnigen, zou men zoo zeggen, hun geld zouden kunnen toevertrouwen.

Drie moeilijkheden zullen de bestuurders van rubbermaatschappijen onder de oogen hebben te zien. De eerste is de arbeidsquaestie. Met zulke uitgestrektheden, die caoutchoucboomen zullen dragen, zal een overeenkomstige vraag naar werkkrachten gepaard gaan, en ofschoon hierin zonder twijfel zal kunnen voorzien worden door China, Britsch-Indië en Java, toch kan dit niet zoo maar in eens gebeuren.

De tweede moeilijkheid zal zijn de groote vraag naar geoefende en bevoegde Europeesche „supervisors" reeds heeft de wedstrijd om de beste krachten te bemachtigen de salarissen sterk de hoogte in gedreven.

Ten derde: binnen korten tijd, zeker niet later dan in 1915, zal de productie van plantage-rubber enorm zijn en tenzij de consumptie er gelijken tred mee houdt, zal er een val in de prijzen komen, die alleen de gezondste en oudste ondernemingen geen kwaad zal doen, maar dat de onlangs opgerichte maatschappijen niet dan met groote moeite gaande zullen worden gehouden, terwijl slecht beheerde en sterk overkapitaliseerde ondernemingen onvermijdelijk te gronde zullen gaan.

Het zijn inderdaad verstandige dingen die Swettenham hier zegt, vindt ook de heer v. Geuns. Als men hoort van de prijzen, voor sommige erfpachtsperceelen op Java betaald, en van de koersen waarvoor de aandeelen in die veel te dure ondernemingen gekocht worden, dan twijfelt men geen minuut aan de op handen zijnde catastrofe

Een suikerfabriek in de Preanger.

Door den heer G. W. H. van Zijll de Jong, particulier te Garoet, is het verzoek gedaan om in de dessa Pameungpeuk, district Negara afdeeling Limbangan in werking te mogen brengen eene op overeenkomst met de bevolking berustende suikeronderneming, met een maximum uitgestrektheid van den jaarlijkschen bruto-aanplant van 650 bouws.

Zoutmonopolie. Naar het Bat Nieuwsbl. vernemt heeft de resident van Djokjakarta voorgesteld om in den loop van het jaar de zoutregie in het gewest in te voeren.

Het N. v. d. D. v. N.-I. schrijft betreffende de **Jaarmarkt te Soerabaja** o.m.:

Gaat dit jaar de Passar Malem door, hetgeen van de gezondheidstoestand afhangt, dan wordt zij uitgebreid met twee nieuwe afdeelingen, n.l. Inlandsche muziekinstrumenten en Inlandsche teeken- en schilderkunst.

Onder eerstgenoemde afdeeling worden begrepen: gamelans, gongs, trommen, diverse strijk- en tokkelinstrumenten, fluiten, klarinetten en andere blaasinstrumenten; muziekinstrumenten in gebruik voor godsdienstige plechtigheden, kleppers, bellen, klokken, ratels, enz., tot cadanseering van den arbeid, zoo bijv. het weven, het padistampen, enz., en teekeningen van muziek-instrumenten.

De bedoeling van het vormen dezer groep is om een overzicht te geven van de wijze waarop de Inlandsche bevolking in Ned.-Indië muziek maakt en ook door het uitschrijven en doen plaats hebben van concoursen, de bezoekers in de gelegenheid te stellen om de waarde van Inlandsche muziek als Oostersche gevoelsuiting te kunnen beoordeelen.

Wat betreft de afdeeling Inlandsche teeken- en schilderkunst, zij zal bestaan uit olieverf-schilderijen, aquarellen, teekeningen, schetsen, studiën, krabbels, zelf ontworpen vlak-ornament, enz.

Met het samenstellen van deze groep heeft de commissie de bedoeling om de teeken- en schilderkunst onder de Inlanders aan te moedigen en den nog geringen drang, om als artist zelf te ontwerpen of te scheppen, ietwat te vergrooten.

De jaarmarkt tentoonstelling belooft dus ditmaal zeer belangrijk te worden, het betrokken bestuur ontziet moeite noch kosten voor de expositie; 't zou dus jammer zijn, zoo deze Pasar Malem niet door kon gaan.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Een oordeel over deze rubriek van het Kolon. Weekblad. S. M. Rasjat wijdt in de te Padang — Westkust van Sumatra — verschijnende **Bintang Tiong Hoa** van 20 Februari 1910 no. 11, eenige aandacht aan de rubriek van het Koloniaal Weekblad „Wat de Inlander zegt".

Schrijver begint met te zeggen, dat daarin wekelijks een overzicht gegeven wordt van hetgeen in de Maleische en Maleisch-Chineesche Nieuwsbladen en periodieken van Nederl.-Indië staat, betreffende de voorkomende gevoelens en bestaande gedachten bij de daarwonende inlanders en Chineezen. Kennisneming daarvan kan wel eens zeer nuttig zijn niet alleen voor de toongevende personen in Nederland, maar ook voor het groote publiek, dat in de Indische onderwerpen van den dag eenig belang stelt.

Er behoeft bij den Inlander dus geen vrees meer te bestaan, dat zijn stem door den overheerscher niet wordt gehoord. In Nederland zijn lieden en Vereenigingen die voor den Inlander gevoelen en bereid zijn hem te helpen en te leiden op het pad, dat tot geluk voert. En dan noemen wij in de eerste plaats de Vereeniging „Oost en West", wier doel het is, den band tusschen Nederland en zijne koloniën en bezittingen in Oost- en West-Indië te versterken en hun beider gemeenschappelijke belangen te bevorderen

De jongste door den schrijver ontvangen Koloniale Weekbladen gaven hem zelfs aanleiding de daarin voorkomende mededeelingen te raadplegen en die ter kennis van zijne lezers te brengen en daaruit ten slotte de navolgende beschouwing te putten.

„Zoo staat, zegt hij, thans de vooruitgang op Java, en zou het dan niet nu onze beurt zijn om dat voorbeeld te volgen?

Zouden de Javanen, wier wenschen steeds werden onderdrukt en wier handen en gedachten reeds zoolang werden gebonden, beter zijn dan wij, Sumatranen. wier zeden en gewoonten bij lange na zoo slaafsch niet zijn, die ons altijd vrijer hebben kunnen bewegen?"

Ten slotte wijst de schrijver op het hoogst wenschelijke en nuttige voor de Sumatranen, om samenwerking te betrachten gelijk bij zoovele andere nationaliteiten kan worden waargenomen.

Een Sumatraan over de Nederlandsch-Indische besturende ambtenaren. In zijne wekelijksche Praatjes zegt dezelfde schrijver in hetzelfde blad, dat vele Sumatranen zich niet gelukkig gevoelen onder het Nederlandsch gezag.

Men hoort telkens zeggen, dat de Regeering dit niet wil doen, of dat niet wil nalaten; dat zij den werkelijken vooruitgang van den Inlander niet wenscht enz., enz.

Schrijver waarschuwt ten sterkste tegen dergelijke onjuiste beoordeelingen.

Zijns inziens zijn de bestuursregelingen, welke gegeven en ingevoerd worden, wèl goed, doch laat de toepassing daarvan door de besturende ambtenaren soms te wenschen over. Onderwerpelijk geldt hier 't Maleische gezegde, dat alles wat schittert nog geen goud is.

Een karbou met modder besmeurd, is daarom niet zwart van kleed, en het falen van een schot, kan niet altijd aan het geweer of aan den fabrikant worden geweten. De vermoedelijke schuld ligt bij den schutter.

En zoo is het ,ook met de besturende ambtenaren in Ned.-Indië. Zij, die de Regeeringsvoorschriften hebben op te volgen en uit te voeren, zijn lang niet altijd berekend voor de hen opgelegde grootsche taak, maar daarvoor kan men de Regeering niet doorloopend aansprakelijk stellen.

Ook neemt men zoo dikwijls waar, dat die ambtenaren alleen hunne bevordering in den Staatsdienst, dat is dus hun eigen belang, in het oog houden en bevreesd zijn voor hunne meerderen, omdat zij anders dit doel niet zouden kunnen bereiken, terwijl er weer anderen zijn wier eerlijkheid niet ongerept is. Het is dus moeilijk voor den inlander om steeds met juistheid de oorzaak te vinden, die aanleiding geeft, dat de goed bedoelde Regeeringsvoorschriften niet tot hun recht komen.

De oprichting van een aardewerkfabriek ter Westkust van Sumatra. In Het Koloniaal Weekblad van 10 Februari 1910 no. 6 werd reeds de reis vermeld, welke de dochter van het Larashoofd te Kota Gedang en echtgenoote van Soetan Koelipah, oud pengoeloe kapale van Soengei Poear in het gouvernement van de Westkust van Sumatra had gemaakt, met het doel zich persoonlijk en plaatselijk te overtuigen van de weefkunst, zooals die in dat gedeelte van het eiland werd beoefend.

De uitkomsten van dit onderzoek werden zoo belangrijk gevonden, dat zij besloot zich op de Padangsche weefkunst toe te leggen en tevens een beroep deed op de vrouwen van Sumatra's Westkust hetzelfde te doen.

In Het Koloniaal Weekblad van 20 Januar 1910 no. 3, werd door zekeren Pina-Pina de aandacht gevestigd op de wenschelijkheid de bereiding en verzending van verduurzaamde levensmiddelen aan te leeren, welke kennis hem een groote stap verder zou brengen en bovendien een loonenden werkkring zou kunnen geven aan tal van daarbij geëmployeerden.

Thans vraagt een anak dagang (= handelaar) van de Laras (= district) nan Doea — Westkust van Sumatra — in de **Tjahaija Sumatra** van 31 Maart 1910 no. 25, de belangstelling voor zijn denkbeeld: plaatselijk het aardewerk door den Inlander te doen vervaardigen, waaronder wordt verstaan de aanmaak van verschillende soorten van borden, kopjes, schotels, pannen enz.

De schrijver wijst daarbij op het succes van de vroegere bemoeiïngen ten aanzien van de weefkunst.

Men hoort ten dezen aanzien overal van samenwerking spreken, en wellicht zal het niet lang meer duren, of ieder dorp beschikt over een weefschool, met behoorlijke klassenverdeeling en kan jong en oud, man of vrouw, zich plaatselijk van af zijn 8e levensjaar van kleedingstukken voorzien.

Wat het, aardewerk betreft: De vooorouders ter Westkust van Sumatra gebruikten voor hunne maaltijden het pisangblad. De uitdrukking sadaoen (= één bad) is dan ook nog bij alle inlanders bekend.

Voor het drinken bezigde men de klapperdop en het bamboeriet. De gereedschappen hadden de goede eigenschap, dat ze bijna nimmer braken en bijzonder langen tijd konden worden benut.

De omstandigheden zijn echter in de laatste jaren veel veranderd en thans wil men van af het zeestrand tot zelfs hoog in het gebergte in het bezit zijn van aardewerk, dat gewoonlijk van Europeesch, Chineesch of Japansch maaksel is.

Op het vervaardigen van inlandsch aardewerk heeft de Inlander zich zoo goed als niet toegelegd.

Het aardewerk, hoewel tegen billijken prijs verkrijkbaar, heeft echter het nadeel, dat het spoedig breekt, hetgeen tevens de reden is, dat er steeds navraag naar zal bestaan en ten alle tijde regelmatige toevoer zal plaats hebben. De geldelijke voordeelen, welke hier uit voortspruiten zijn thans natuurlijk voor den vreemdeling.

In verband met deze beschouwingen, geeft de schrijver middelen aan de hand om veranderingen in dien toestand te brengen, daarbij de voorkeur gevende aan het denkbeeld, dat de inlander in de toekomst zelf zijn aardewerk vervaardigt.

Evenals elk begin, zal ook deze arbeid moeilijkheden voor den inlander opleveren, maar met ontwikkeling van energieken goeden wil, zijn die bezwaren wel te ondervangen. Men behoeft niet dadelijk met een groot kapitaal te beginnen; ook zal de hoedanigheid en het uiterlijk van het eerste werk te wenschen overlaten, doch daardoor moet men zich niet laten ontmoedigen. In dat alles kan later verbetering worden gebracht.

De schrijver doet thans een beroep op allen, die invloed op het volk uitoefenen en beveelt zijn denkbeeld in hun aller belangstelling aan.

Te Singapore bestaat thans een aardewerkfabriek, als waarvan hier sprake is en door aaneensluiting ter Sumatra's Westkust zou men zeer goed een vertrouwd persoon derwaarts kunnen zenden, die bezield met hart voor de zaak, zich plaatselijk van den arbeid en de loonen op de hoogte zou kunnen stellen en daarvan een schriftelijk verslag zou kunnen indienen.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De bestaande regeling van het passenstelsel voor de Chineezen in Nederlandsch-Indië. — De Chineesche maatschappij in Nederlandsch-Indië wordt herhaaldelijk beproefd door vele ernstige epidemische ziekten als cholera, typheuse koortsen, pokken, malaria enz., maar geen dezer plagen van hoogerhand kan de vergelijking doorstaan met de voortdurende kwelling (welke voor de Chineezen voortspruit uit het bestaande passenstelsel, dat niet alleen alle leden van den Chineeschen stam aan handen en voeten bindt, doch hen ook nog een ledige beurs bezorgt.

De bestaande regeling is zonder twijfel gegrond op de wet, maar die kan nimmer in het leven zijn geroepen met de bedoeling om de kas van den gulzigen, kleinen politieman te spekken.

Bij de toepassing van de wettige voorschriften, wordt veel wat billijk en rechtvaardig is over het hoofd gezien; althans het wordt den Chinees, bij het aanvragen van de reispas, zeer moeilijk gemaakt, want niet alleen dat men langen tijd op de verstrekking van dit geschrift moet wachten, moet men, behalve de legale onkosten, ook nog geldelijke offers brengen aan de magangs, dat zijn de schrijvers, op de officieele ambtelijke bureaux, die met de reispasadministratie zijn belast.

Een Chinees bijv. van het district Tandjoeng wilde naar de markten te Tangoengan, Bandjaradja, enz. gaan, ten einde daar uitstaande gelden in te vorderen en eenige andere handelsbelangen te regelen.

De districtspas werd kosteloos verstrekt, doch na tien dagen had het districtshoofd of de wedono niet meer de bevoegdheid een dergelijk geschrift uit te reiken, en moest zulks op het kantoor te Brebes geschieden.

Voor het zegel moest ƒ 1.50 worden betaald, verder moest er een fotografisch portret van den pashouder op voorkomen, hetgeen te zamen een uitgaaf van ƒ4.— bedroeg.

Zulk een som is voor een kleinhandelaar werkelijk te zwaar en wordt dan ook met de grootste moeite opgebracht.

Met betrekking tot de verlangde geldelijke offers aan de magangs, zegt de schrijver Oeij Siauw Tiong van Tegal in de **Tiong Hoa Wi Sien Po** van 5 en 29 Maart 1910 nos. 220 en 222, dat de Chinees zulks dezen schrijvers niet te zwaar moet aanrekenen, want geen menschelijk wezen kon tot heden van den wind leven; alleen is het vreemd te noemen dat een Regeering, die zichzelf eerbiedigt, voor het werk, waarvan hier sprake is, geen geldelijke beloning aan die dienaren toekent. Zulks doet groote schade aan het Gezag van het gouvernement, dat, ook in verband met den bekenden geldnood — wellicht beter deed het geheele magang — instituut op te ruimen.

Nog erger wordt het oeconomisch bestaan van den Chinees bemoeilijkt, wanneer ongelukkigerwijze aan het hoofd staan Residenten of Assistent-Residenten, die den Chinees een kwaad hart toedragen.

Voor de geringste poging van dezen, om, in het belang van het levensonderhoud, den ijzeren kooi, waarin hij gevangen zit, uit te vliegen, wordt telkens bij opvatting ƒ25.— boete, subsidair eenige dagen vrijheidsstraf opgelegd, tot schade van de Regeering die dan weder voeding moet verstrekken.

Vooral in de afdeelingen Tegal en Brebes klaagt men over de onrechtvaardige wijze waarop de passenregeling wordt toegepast. De Chinees van Tegal bijv. mag zich in het geheel niet buiten zijne Wijk bewegen.

Werd het vroeger toegelaten, dat hij somtijds in 'n gebied van 2 vierkante paal, zonder pas, kon reizen, thans moet zelfs voor het op 5 paal afstands gelegen dorp Pasajangan een reispas worden aangevraagd. Op het station te Tegal en op de nabijgelegen haltes, staan steeds de noodige politieoppassers op wacht, in het belang eener regelmatige contrôle, maar die dikwijls zeer onwelwillend is.

In elk geval verschilt dat optreden hemelsbreed van de wijze van behandeling, welke de Arabieren, die ook in het bezit van Reispassen moeten zijn, ondervinden.

Vermoedelijk is de reden dat ieder reizend Chinees door het Europeesch bestuur als een opiumsmokkelaar wordt aangezien. Wordt door zulk eene strenge toepassing van de voorschriften het doel wel bereikt, vraagt de schrijver? Zijns inziens niet, integendeel, het aantal opiumsmokkelaars neemt toe.

Naar schrijver's meening ligt het op den weg van de Chineezen om gezamenlijk hunne grieven voor te brengen bij de Chineesche officieren. Deze moeten zich hun lot aantrekken en wanneer zij doordrongen zijn van hun ambtsplicht om het moeilijk bestaan hunner landgenooten te verlichten, dan zullen zij zeker niet in gebreke blijven die grieven onder de aandacht te brengen van de bevoegde autoriteit.

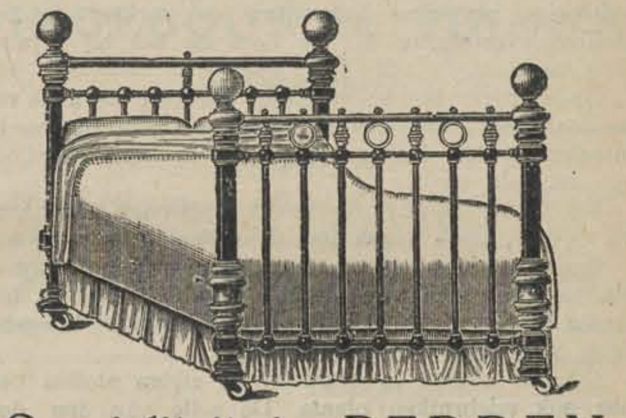
Doch, ook daarvoor is eendracht onder de Chineezen in Indië noodzakelijk.

Een en ander over de doekoens ('n soort van doctoren) bij de Chineezen in Nederlandsch-Indië. — Kan een Chineesche doekoen, die zoogenaamd in 't bezit is van zekere bovennatuurlijke eigenschappen, in den tegenwoordigen tijd, in werkelijkheid kennis dragen van de inwendige roerselen van een Chinees of van het bedrag van diens handelswinsten, of van de wijze der gehouden administratie, als anderszins? vraagt Lim Wi Teng in de **Ho Po** van 23 en 30 Maart 1910 no. 360 en 36.

Zijn antwoord luidt daarop ontkennend; niet dat er vroeger geen menschen zouden hebben bestaan, die in het bezit zijn geweest van bovennatuurlijke eigenschappen, welke hen door het opperwezen werden geschonken en die door hunne innige betrekking tot dat opperwezen, door hunne reinheid en door hunne gebeden in staat waren vele wonderlijke zaken te begrijpen, waarvan de menigte geen kennis kon nemen. Doch de eigenschappen en de gedachtengang van het tegenwoordige geslacht zijn zóódanig veranderd, dat er van een bewegen op bovennatuurlijk terrein geen sprake kan zijn.

Handelden de ouden uit naastenliefde, de jongeren hunkeren naar materieële voordeelen en eer.

Niettemin heeft het tegenwoordig groote Chinee-

sche publiek toch nog wel vertrouwen in de bovennatuurlijke kennis van de doekoen.

Het spreekt van zelf, zegt de schrijver, dat niemand den raad van een doekoen in wint, wanneer zijne zaken voor den wind gaan en de levensomstandigheden hem gunstig zijn. In zulke gevallen is natuurlijk geen doekoen noodig.

De doekoen begrijpt dat ook zoo en weet onmiddellijk, dat als een handelsman tot hem komt, aan diens zaken het een en ander hapert en er geldelijk verlies is geleden.

Komen gehuwde lieden tot hem, dan wijst dit feit hem op oneenigheid van het echtpaar.

Ingeval van raadpleging over ziekte en verzoek om verstrekking van medicijnen, zijn de ziekteverschijnselen natuurlijk hoogst ernstig.

Al naar gelang van de omstandigheden worden antwoorden door den doekoen gegeven, als bijv. dat de handelaar tobt over enkele uitstaande schulden, die niet betaald zijn, dat de echtgenoot zich goed moet voeden, niet jaloersch moet zijn en steeds eenstemmig blijven;

dat men met het aanbrengen van de ziekte te lang heeft gewacht enz., enz.

De domme en misleide patiënt gaat daarna met gelukkige gevoelens huiswaarts en verkeert in de stellige overtuiging dat de doekoen het bij 't juiste eind heeft.

De schrijver is van meening, dat men die actie van de doekoens dezen niet te hoog moet aanrekenen. De uitoefening der doekoensfunctie is in zijne soort ook een handels zaak.

De tabak van f1.50 wordt opgevuld met tabak van f0.80, doch tegen den hoogsten prijs verkocht.

In het pakje sigaren, hetwelk men koopt, zijn de binnenste sigaren van slechter kwaliteit dan de buitenste, hoewel ze gezamenlijk tegen den hoogsten prijs van de hand worden gezet.

Bij den handel in geweven en zijden stoffen hebben ook misbruiken plaats. De actie van den doekoen verschilt in de werkelijkheid niet veel van die welke in den handel gebruikelijk is.

Wil men door den doekoen niet bedrogen zijn, dan zij men scherpzinniger dan de dokter, die zulks terstond bemerkt. Alleen den dommen weet hij geld afhandig te maken.

In elk geval kunnen degenen die zich tot hem wenden, zich niet beroepen op 't feit, dat zij lieden zijn van den vooruitgang.

De Tiong Hoa King Kie Hwie Vereeniging te Batavia. Geheel in overeenstemming met den tijdgeest hebben de Chineezen in Nederlandsch-Indië verschillende vereenigingen opgericht. De voornaamste daarvan is wel de Tiong Hoa Hwe Kwan-Vereeniging, die naar 't door de Chineezen niet altijd begrepen grootsche doel streeft, door aaneensluiting en door de kennis van één Chineesche taal, den Chineeschen stam vooruit te brengen en dien door alle nationaliteiten te doen eerbiedigen. Behalve deze vereeniging zijn er meerdere tot stand gekomen, die ten doel hebben de noodige voorzieningen te nemen in geval van overlijden van één der leden. Ook zijn er wel vereenigingen opgericht met minder goede doeleinden.

Te Batavia is thans een vereeniging in het leven geroepen met name „de Tiong Hoa King Kie Hwie, die zich tot het meer practische doel bepaalt, hulp en bijstand te verleenen aan de oeconomisch zwakke levende leden der Vereeniging.

Volgens bericht in de „Pewart Soerabaija" van 26 Maart 1910, no. 69, heeft de Kapitein-Chinees Khouw Kim An te Batavia zijne schouders onder deze vereeniging gezet, in de hoop, dat zijne vermogende landgenooten haar eveneens zullen steunen. Het feit, dat vermogende Chineezen zich het lot der arme levende misdeelde landgenooten aantrekken, is door de geheele Chineesche gemeente te Batavia met gejuich begroet, terwijl de schrijver van het artikel in de bovengenoemde „Pawarta Soerabaija" er aanleiding in vindt om daarin ook de rijke Chineezen van Soerabaja op te wekken, het goede voorbeeld van Batavia te volgen.

Chineeschen handel in Nederlandsch-Indië. Werd in Het Koloniaal Weekblad van 19 Mei 10 no. 20 het onderwerp van den Chineeschen handel in Nederlandsch-Indië met een enkel woord ter sprake gebracht, Fatimans wijdt in de **Pewarta Soerabaija** van 26 Maart 1910 no. 69 daaraan eveneens eenige regelen en wijst daarbij in de eerste plaats op het feit, dat sedert het vertrek van de Chineesche Handelscommissarissen, die destijds Ned.-Indië bezochten, met het doel de aaneensluiting van de Chineesche en Ned.-Indische handelsbelangen te bevorderen, noch van deze heeren, noch van hunne bemoeiingen iets werd vernomen.

Van invoer van nieuwe Chineesche modellen of van bijzondere Chineesche producten en andere handelswaren, waarop de Indiërs prijs stellen, is geen sprake.

Niet alleen dat de peranakan-Chinees zich in de Europeesche en Japansche plunje steekt, maar ook de volbloed Chinees doet daaraan mede, terwijl, voor het geval aan de kleeding een Chineesche snit is gegeven, de stof toch uit Europa of uit Japan afkomstig is.

De Chineesche modellen enz., schijnen bij 't grootste gedeelte van het Chineesch publiek in Ned.-Indië niet gewild te zijn, terwijl het bepaaldelijk opvalt, dat de Japansche modellen reeds ingang vinden en door alle nationaliteiten worden gebruikt. Een en ander zou er op kunnen wijzen, dat de reizen van de Chineesche Handelscommissarissen in Ned.-Indië vrij wel nutteloos zijn geweest.

De vooruitgang van den Chineeschen stam zal op die wijze nooit groote vorderingen maken. Deze staat in het nauwste verband met den geldelijken welstand der Chineezen en dit geldt ook voor het Chineesche Keizerrijk.

Het geld moet nu eenmaal uit den handel komen en daarom mogen de Chineesche autoriteiten wel hunne bijzondere aandacht aan den handel schenken en nagaan welke handelsartikelen in het Buitenland en in Ned.-Indië gewild zijn. Doch de Chineesche Regeering schijnt voor dit onderwerp geen open oog te hebben en daarom gaat de Chineesche handel in Ned.-Indië niet vooruit.

Men blijft in China vervaardigen, hetgeen de landgenooten verlangen, en om hetgeen in het Buitenland aftrek zou kunnen vinden, bekommert men zich niet.

Toch zal het voor Groot-China zaak zijn zich te schikken naar de wenschen der koopers in Ned.-Indië en in het Buitenland, en niet omgekeerd.

Vooruitgang van het onderwijs bij de Chineesche vrouwen. — Opzichtens dit onderwerp, vielen de navolgende berichten in de **Pembrita Tjoeng Wa** van 1 Februari 1910 no. 138 bijzonder op.

I. De twee jonge dochters van den Chineeschen gezant in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika zijn op de Hooge School aldaar toegelaten. Men hoopt algemeen dat de ouders dezer jonge dames er in zullen toestemmen dat zij na de voltooiing hunner studies, hunne kennis ter beschikking zullen stellen van de Chineesche vrouwen in Groot-China.

De dames gaan op Europeesche wijze gekleed.

II. De Minister van Binnenlandsche Zaken in China, heeft, in overleg met zijne ambtgenoot van Onderwijs, bevelen aan de politie gegeven er voor te waken, dat de vrouwelijke studeerenden zich niet verzamelen met de mannelijke.

III. De autoriteiten te Peking hebben aan het publiek in het ressort van die stad te kennen gegeven, dat, op kosten des Keizers van China, een nieuw schoolgebouw zal worden opgericht, waarin

FEUILLETON.

Javaansche legenden.

In de 5e aflevering (deel LI.) van het „Tijdschr. v. Taal- Land- en Volkunde", schrijft de heer J. Knebel over de plaatsen van de hoogtste vereering (poendèn) en eenige andere bijzonderheden.

Het onderzoek, dat in 1906 en 1907, omtrent deze materie is ingesteld werd een opwekking voor den controleur J. P. W. Houtman — thans assistent-resident van Djapara — om een dergelijk onderzoek te doen instellen in zijne kontrole-afdeeling Ponorogo.

Aan de belangstelling van den controleur is het te danken, dat door het hoofd der Javaansche school te Ponorogo, Raden Sosrosoedirdjo, een Javaansche tekst geleverd werd van alles, wat het bezoek der poendèn's en het hooren van de volkslegenden daaromtrent aan te teekenen gaf. Die vertaling is nu door den heer Knebel van een Hollandsche voorzien en van het Javaansch in Latijnsche karakters overgezet.

Wij nemen hier enkele van die legenden over:

HET GRAF VAN TAMAN-AROEM.

Toen Raden Toemenggoeng Wirjadinìngrat, in leven Regent van Ponorogo overleden was, waren zijne kinderen en kleinkinderen eenstemmig van gevoelen, dat het het beste was, om zijn lijk bij te zetten op het gebergte Lavangan, gelegen ten Zuiden van de hoofdplaats Ponorogo.

En zoo geschiedde.

Toen het lijk daar 40 dagen lang begraven was, geviel het dat de kinderen en kleinkinderen telkens met eene tusschenruimte van twee of drie nachten, droomden, dat ze den overledene hadden ontmoet.

De Regent zaliger gaf hun in den droom te verstaan, dat hij niet naar zijn zin daar begraven was; omdat hij daar alleen was, en omdat de plek niet aangenaam aandeed, eenzaam en somber was; ook eischte hij verlegd te worden naar de desa Tamanaroem, of naar een stuk tuingrond binnen de hoofdplaats Ponorogo.

Daar de kinderen en kleinkinderen zonder ophouden door zoo'n droom werden verstoord, waren ze zeer bedroefd en van hartzeer vervuld.

Te langen leste kwamen ze tot een eenstemmig besluit, en richten een verzoek aan het Hoofd van het plaatselijk bestuur, hun wel te willen vergunnen om het lijk naar de dèsa Tamanaroem over te brengen.

Dat verzoek werd toegestaan.

Vervolgens werd het graf ontgraven en er 't lijk in aangetroffen in zoo gaven toestand, als het verkeerde op het oogenblik, dat de afgestorvene nog in leven was.

Toen werd het weer gereinigd, naar de hoofdplaats gebracht en begraven in de dèsa Taman aroem.

Dat graf nu werd overbouwd met een steenen huis met een pannen dak, en om dat huis werd een steenen muur gemetseld, aan alle zijden op een afstand van vijftien meter van het graf.

In die muur werd een deur van djati-planken aangebracht, met een hangslot.

Niet zoodra bestond het graf daar, of het bekwam een reuk van heiligheid, en als bewijs van dat angker, die heiligheid, diene, dat de groote boomen in de nabijheid van het graf er met hunne boventakken niet overeen bogen, en dat de vogels, die er overheen vlogen, dood neervielen.

In den loop der tijden werd dat graf bij de menigte bekend, als een plaats van geloften, en naar het algemeen zeggen, voor menschen, die graag spoedig rijk zouden worden door groot- of kleinhandel.

De meesten van de lui, die er komen, zijn Chineezen — er komen maar ettelijke Javanen — en de Chineezen, wier wenschen reeds vervuld werden, houden de muur in goeden staat, en zorgen er voor, dat de buitenpoort en de deur geverfd en op allerlei wijze gekleurd en verguld wordt.

Elken Donderdag-kliwon 's avonds 5—6 uur — de Javanen noemen dat den avond van Vrijdag legi — komen er vele menschen offeren, om er den zegenden invloed af te bidden voor het behalen van veel winst.

In de grafkamer zijn voortdurend hoopen Europeesch wit lijnwaad — geschenken van menschen, die reeds groote winsten zijn deelachtig geworden — dat gebezigd wordt, om het graf van een gordijn te voorzien.

Buiten die graven vindt men nog graven van ambtenaren en kleine luiden.

In de nabijheid van de grafkamer, aan den Oostkant, ligt een steen, de voormalige zitplaats van Soesoehoean Komboel.

Voor dien steen is een huisje gebouwd met pannen dak, dat bovendien omgeven is door een gordijn van Europeesch wit katoen.

Wat de heiligheid van dien steen betreft — zou men kunnen opmerken — dat die een weinig van zijn (mystieke) werking had ingeboet; maar 't graf wordt nog altijd vereerd en boezemt voortdurend heilige vrees in aan de menschen daar.

PEGAT-GEBERGTE.

Van het distrikt Somoroto loopt er een gebergte in de lengte van West naar Oost.

Oudtijds werd, op verlangen van het Hoofd van plaatselijk bestuur van Ponorogo, de grond, tusschen de heuvels door, in den berg ontgraven en gelijk gemaakt en alzoo gemaakt tot een groote rechtstreeksche weg van Somoroto naar Oempoel en Balong.

Dat was noodzakelijk, om de inspectie der dèsa's sawahs, onbebouwde velden en andere zaken in de afdeeling Ponorogo voor de ambtenaren te vergemakkelijken en bovendien strekte het tot gemak voor de voetgangers.

Daar het gebergte — door dien weg — in tweeën werd gedeeld werd het genoemd „berg Pegat", aangezien „pegat" beteekend „gescheiden".

Die nieuwe weg door het Pegat-gebergte mag heelemaal niet begaan worden door jonge lui, die op het punt van trouwen staan.

Ingeval dat verbod overtreden wordt, dan zal het onvermijdelijk voor hen uitloopen op eene scheiding overeenkomstig dat woord „pegat".

De dèsa ten Westen — van dat gebergte — heet Karang lo en de dèsa ten Oosten daarvan heet Sedajoe, en de inwoners van die beide dèsa's mogen nu met elkander niet de betrekking aangaan van besan, d. w. z. van wederzijdsche ouders van bruid en bruidegom — want in dat geval zouden ze duchten, dat het huwelijk hunner kinderen later door echtscheiding zou worden ontbonden.

aan vrouwelijke leerlingen gelegenheid zal worden gegeven onderricht te ontvangen.

Opium. — In de **Pewarta Soerabaija van 24 Maart 1910 no. 68** komt het bericht voor, dat de Franschen zich thans meer en meer bezig houden met den clandestienen-invoer in Ned.-Indië van onwettige opium. Onlangs werd bij drie Franschen, die in een hotel logeerden, eene hoeveelheid van 100 thail onwettig opium gevonden, welke afkomstig was van Saigon. Kort te voren was eveneens een Franschman betrapt wegens dezelfde overtreding.

Een dergelijk duister beroep is niet geschikt om het gezag van den Europeaan in Ned.-Indië te verhoogen, zegt het blad.

Van Vreemde Koloniën.

Gemeenteraden in Oost-Afrika.

Aan de arrondissements-raden in de steden Dar-es-Salam in Tanga is een ontwerp toegezonden voor de instelling van gemeenteraden in die beide plaatsen.

Aan die gemeenteraden zou de zorg voor de volgende diensten worden opgedragen: aanleg van wegen, waterverstrekking, openbare verlichting, reinigingsdienst, marktwezen, slachtplaatsen, scholen, armwezen, kerkhoven, enz.

De raden zullen gerechtigd zijn plaatselijke wetten uit te vaardigen, behalve op Justitiek terrein, en belastingen kunnen vaststellen en innen.

Het bestuur der gemeenten zal worden gevoerd door een raad, samengesteld uit den districtschef, als voorzitter en vijf leden. Van de leden zullen twee door den gouverneur worden en drie door de kiesgerechtigde ingezetenen voor den tijd van twee jaar worden gekozen, en wel een door de huiseigenaars, een door de industrieëlen en ambachtslieden, en de derde door de lieden, die andere beroepen vervullen. —

Kiezers kunnen slechts zijn zij, die de Duitsche nationaliteit bezitten en minstens 25 jaar oud zijn, terwijl verkiesbaar zijn, met uitzondering van den districtschef en de gemeente-ambtenaren,, de kiesgerechtigden, die den dertigjarigen leeftijd hebben bereikt. De zittingen van den raad zijn openbaar.

De voorzitter, dat is de districtschef, is belast met de uitwerking der aan de goedkeuring van den raad te onderwerpen ontwerpen en met de uitvoering der raadsbesluiten. Acht de voorzitter evenwel de genomen besluiten gevaarlijk of schadelijk voor de belangen der stad, dan kan hij in beroep komen bij den gouverneur, wiens goedkeuring dus feitelijk noodig is, om de door den raad uitgevaardigde bepalingen rechtsgeldig te maken.

Men ziet, dat in dit ontwerp geen sprake meer is van eene vertegenwoordiging van het inlandsch element. Oorspronkelijk heeft zulks wel in de bedoeling gelegen en in een vorig ontwerp was daar dan ook wel degelijk rekening mee gehouden, maar de gedachte alleen om met inboorlingen samen te zitten in een gemeenteraad had toen zoozeer de verontwaardiging gewekt van de Europeesche ingezetenen, dat het bestuur daarvan blijkbaar heeft afgezien.

De Gemeenteraad van Ahmedabad.

Het bestuur der provincie Bombey in Engelsch-Indië heeft zich genoodzaakt gezien den gemeenteraad van Ahmedabad, de tweede stad in die provincie te ontbinden, wijl dat lichaam niet op de hoogte van zijn taak bleek te zijn, de zaken der stad niet naar behooren behartigde.

Onder de redenen, die voor het besluit tot ontbinding werden aangevoerd, treffen we onder andere de volgende tegen den ontbonden gemeenteraad gerichte beschuldigingen aan:

„**Hij gaat voort de hygiënische behoeften** der stad te verwaarloozen, waar men geen markten aantreft, behalve een groentenmarkt, en ook geen openbare slachthuizen vindt.

Hij heeft slechts ten deele voorzien in de afwatering der stad.

Hij heeft herhaaldelijk het openbaar belang aan particuliere belangen opgeofferd, bij de uitgifte van gronden.

Hij heeft in hooge mate misbruik van macht gemaakt bij benoemingen.

Wat het dagelijksch **bestuur betreft**, maakte hij daarmee belaste comité zich aan verschillende onregelmatigheden schuldig, als het doen te loor gaan van stukken betreffende besluiten van het comité, terwijl het omitteerde aanteekening te houden van enkele zijner besluiten en zulks ten opzichte van andere eerst geruimen tijd na data betrachtte.

„Het is duidelijk, zoo wordt in het besluit opgemerkt, dat uitstel in zulke zaken moet leiden tot begunstiging en zelfs leiden kan tot knoeierijen en omkooping.

Zeer zwaar werd het den gemeenteraad inzonderheid aangerekend, dat hij niets gedaan had om de door deskundigen van het gouvernement aangewezen gebreken op het gebied der hygiëne te verhelpen, zoodat het sterftecijfer in de stad voortdurend steeg.

In plaats van den naar huis gezonden gemeenteraad is nu het plaatselijk bestuurshoofd, wien een aantal door het bestuur aan te wijzen ingezetenen zullen worden toegevoegd, belast met het bestuur der stad.

Ook in de hoofdstad van Engelsch-Indië schijnt niet alles naar wensch te gaan. Zoo lezen we in een schrijven uit Calcutta aan de **Times of India**:

„Sommige ingezetenen meenen, dat de stad in geen enkel opzicht wordt overtroffen in alles, wat eene stad groot maakt, maar deze optimisten maken een kleine minderheid uit. De meeste Europeanen, wier lot hen naar Calcutta heeft gevoerd, staan altijd klaar om te klagen over de afwezigheid van gemakken en genoegens, waarop zij recht meenen te hebben, en over het bestaan van gebreken, welke huns inziens niet aan de stad hunner inwoning mogen kleven, maar zij leggen een merkwaardige onbekwaamheid aan den dag om zelven iets te doen, wat verbetering in den toestand zou kunnen brengen. Deze lethargische houding moet wellicht worden toegeschreven aan den ontzenuwden invloed van het klimaat en ook wel misschien aan het feit, dat de meer invloedrijke leden der Europeesche gemeente zoo verdiept zijn in het opeenhoopen van fortuinen, dat er in hunne gedachten geen plaats meer is voor de openbare zaak. In elk geval verklaarde eene autoriteit, wiens ondervinding gewicht verleent aan zijne meening, dat er te Calcutta veel minder deelneming in de openbare zaak valt waar te nemen, dan in eenige andere hoofdstad der wereld."

Doch deze correspondent meent toch teekenen te kunnen vaststellen, die op verbetering wijzen. Het kan verkeeren. Ook elders!

Te hard van stapel.

Toen de heer Beau, gouverneur-generaal van Indo-China werd, meende hij aan 't inlandsch element zeggenschap te moeten geven, inzake 't bestuur. Werd er eene soort inlandsche Kamer met raadgevende stem ingesteld, maar de leden wisten niet beter te doen, dan het Fransch bestuur op de meest heftige wijze aan te vallen, zoodat al spoedig de instelling moest worden opgeheven.

Een zelfde verschijnsel deed zich in Egypte voor. Dit land heeft onder het bestuur van lord Cromer ontegenzeggelijk groote vorderingen gemaakt, terwijl het bestuur nagenoeg geheel in handen van het Engelsch pro-consulaat berustte. Gevolg gevende aan den drang vooral, die van het Lagerhuis uitging, heeft de opvolger van lord Cromer, sir Eldon Gorst gemeend meer te rekenen op medewerking van het inlandsch element.

En de uitkomst?

Terwijl de zaken onder lord Cromer goed gingen, Egypte zich financiëel en in economisch opzicht kon herstellen, daar in het geheele land rust heerschte, hebben de door Engeland verleende concessiën het nationalisme nieuw voedsel gegeven en worden de eischen der nationalisten steeds grooter en dringender.

Onlangs was sir Eldon Gorst het voorwerp eener anti-Engelsche betooging, toen hem aan het station te Cairo werd toegeschreeuwd: „Weg met de Engelsche bezetting, weg met het despotisme en de tirannen, leve het onafhankelijk Egypte."

Hoe het in dat onafhankelijk Egypte zou toegaan, blijkt wel uit het feit, dat de mohamedaansche wetgeleerden, met wie de nationalisten samengaan, den moord op den eersten minister Boetros-pasja geen strafvaardig feit heeten, o.a. omdat de vermoorde maar een Christen was.

Het is te begrijpen dat men nu in Engeland den tijd gekomen acht, om terug te keeren op den te vroeg ingeslagen weg.

Alweer een mislukking dus, die te denken moet geven.

Italiaansch Somaliland.

Het is wel merkwaardig, dat, terwijl Engeland door zich uit het binnenland van Britsch Somaliland terug te trekken, zonder zijne rechten op dat gebied prijs te geven, toch een groot deel van zijn invloed gaat opofferen, de Italianen alles in het werk stellen om hun invloed in het hun toekomend deel van Somaliland te verstreken en wel met name in het land der Midjertains.

In de eerste plaats zal de Midjertain-kust worden bezet, dan zal een militaire post worden opgericht te Kalakayo, in het binnenland op omstreeks honderd K.M. afstand van Obbie gelegen en de residentie van den oudsten Midjertains-sultan Yoesoef Ali; voorts zullen de Midjertains in het gebruik der wapens worden onderricht en voorzooverre mogelijk op Europeesche wijze worden geoefend; verder zal een draadloos telegraaf-net worden aangelegd voor het

verkeer tusschen Midjertain, Benadir, andere deelen van Italiaansch Somaliland en Italië en een rechtstreeksche stoomvaartdienst tusschen de Midjertainkust, Benadir en Aden worden ingesteld; terwijl ten slotte zal worden aangestuurd op voortdurende verbetering der betrekkingen met de Midjertain-sultans.

Met de bezetting der Midjertain-kust is reeds een begin gemaakt. Kapitein Francesco Crispi, die benoemd werd tot resident van Obbiah en onlangs van Aden naar genoemde havenplaats vertrok, bevindt zich nu te Obbiah met omstreeks 500 inlandsche soldaten, van wie enkelen zijn aangewezen om de Midjertains in den wapenhandel te onderrichten. Wapenen en munitie zijn eveneens reeds aan de inboorlingen uitgereikt. In den loop van het volgende jaar zullen nog drie Italiaansche officieren worden benoemd, aan wie posten te Ras Alola, Ras Hafsen en Boender Kassim, de voornaamste havens van de Midjertain-kust, zullen worden toevertrouwd, waarbij ieder hunner de beschikking zal erlangen over eene macht van omstreeks 500 inlandsche soldaten. Een bezetting van gelijke sterkte zal te Kalakayo worden onderhouden.

Van de draadlooze telegraaf-stations werden er reeds zeven opgericht, die elk beschermd worden door een klein fort.

Al deze maatregelen dienen om Italiaansch Somaliland te beschermen tegen den dollen mollah, die 't de Engelschen zoo lastig maakte, dat dezen ten slotte er de voorkeur aan gaven het binnenland te ontruimen.

De Italiaansche regeering heeft zich blijkbaar door haar optreden de medewerking der inlandsche hoofden in haar gebied weten te verzekeren, daar toch blijkens de laatste berichten de sultan van Midjertain en Obbia zich verbonden hebben tot een gezamenlijk optreden tegen den mollah.

Coöperatief landbouw-crediet in Engelsch-Indië.

Toen het coöperatief-credietstelsel in Engelsch-Indië werd ingevoerd, verwachtte niemand, dat 't snelle vorderingen zou maken. In werkelijkheid heeft het zich reeds aardig ontwikkeld. Het aantal vereenigingen is van 90.000 in het dienstjaar 1906—'07 gestegen tot 184000 in het jaar 1908—'09, terwijl het kapitaal steeg van 23 lakhs tot 80 lakhs — 1 lakh is 100.000 roepjes is ƒ80.000 — en de uitgaven van 29 tot 84 lakhs toenamen. Deze cijfers, hoe groot zij ook schijnen, zijn laag wanneer men de groote uitgestrektheid van Indië in het oog houdt, maar zij doen ons toch zien, dat werkelijk bepaalde vorderingen vielen vast te stellen.

De groote moeilijkheden, waarmede men voor eene ruime toepassing heeft te kampen, zijn de financiëele quaestie en het toezicht.

De financiëele quaestie wordt op verschillende zeer uiteenloopende wijzen opgelost. In Birmah zorgt de bank van Rangoon daarvoor; in Madras vindt men twee centrale banken; in de Vereenigde Provinciën worden leeningen gesloten met de vereenigde credietbanken, en in Bengalen is het vraagstuk opgelost door de oprichting van een coöperatieven bond. In Bombay hangt de geheele financiëele quaestie af van de uitvoering van een schema voor eene centrale bank, waartoe reeds de goedkeuring van het provinciaal bestuur en van het Indisch gouvernement werd verkregen, zoodat nog slechts het wachten is op de toestemming van het opperbestuur.

De quaestie van het noodige toezicht wordt echter steeds dringender. De verdere uitbreiding, aan het stelsel over heel Indië te geven, wordt tegengehouden door het gebrek aan wegens de geringe geschiktheid van het bestuur der vereenigingen zoo hoog noodige toezicht.

De Engelsch-Indische regeering stelt zich thans voor de gewestelijke bestuurders hiermee te belasten en aan te dringen op samensmelting van daartoe in aanmerking komende vereenigingen, ten einde het toezicht te vergemakkelijken.

BOEKAANKONDIGING.

Door omstandigheden buiten onzen wil, kon tot onzen spijt, niet vroeger hier de aandacht onzer lezers gevestigd worden op de volgende belangrijke schrifturen, die ons reeds eenigen tijd geleden werden toegezonden en waarvoor wij bij dezen den schrijvers hartelijk dank betuigen.

Te Paramaribo werd met toestemming van Z. Ex. den Gouverneur van Suriname uitgegeven een zeer interessant boekdeel, betreffende **de Balata-industrie in Suriname.**

Het is verdeeld in drie hoofdstukken.

Hoofdstuk I. is bewerkt door den heer Oudschans Dentz. Het bevat het historische overzicht der balata-industrie in Suriname. Bij dat hoofdstuk is gevoegd als bijlage 3 „Het verslag van de commissie benoemd bij Gouvernements Resolutie van 8 September 1905 No. 10385", hetwelk nog niet in druk was verschenen. Deze commissie bestond uit de heeren:

A. G. van Wieringen, Administrateur van Financiën, Voorzitter;
W. L. Loth, Gouvernements-Landmeter;
W. A. Baron van Asbeck, Houtvester;
Chs. Douglas;
A. M. W. ter Laag.

Aan deze commissie was de heer J. W. Schenkel commies ter Gouvernements-Secretarie — Chef Afd. II. — als secretaris toegevoegd, die na eenigen tijd wegens ziekte met verlof naar Nederland vertrok en vervangen werd door den heer C. E. Charlouis, commies ten domein-kantore.

De commissie was benoemd om den Gouverneur van advies te dienen over de vraag in hoeverre wijziging van de balata-verordening — G. B. 1905, No. 3 — gewenscht is te achten voor de ontwikkeling van het kleinbedrijf in de balata-industrie.

Hoofdstuk II is bewerkt door den heer Plasschaert. Het bevat de beschrijving van het winnen der balata en eene beschouwing over de industrie.

Hoofdstuk III is door Dr. J. Sack samengesteld, en bevat de beschrijving der chemische samenstelling van de balata, alsmede hare vervalschingen.

Voor hen, die belangstellen in deze kwestie van den dag, ligt het boek ter kennisname op de l e e s t a f e l, Heulstraat 17, Den Haag.

Even belangrijk; doch uit een wetenschappelijk, volkenkundig oogpunt, betreffende de kolonie Suriname, is de ons door den schrijver, J h r. L. C. v a n P a n h u i j s, toegezonden afdruk uit de Verhandelingen van het XVIe Intern. Amerikanistencongres, bevattende **Mitteilungen über Surinamische ethnographie u. Kolonisationsgeschichte: trommelsprache; tätowieren; zauber- u. heilmittel; kurze bemerkungen über zahlmittel und ein merkwürdiges buch über das geistesleben der Indianer.**

Dr. A b d u l R i v a ï, de kranige arts, die onlangs als Off. v. Gezondheid met zijn Engelsche echtgenoote naar Indië is vertrokken, zond ons het resultaat van een maandenlangen nauwgezetten arbeid in een zeer belangrijk wetenschappelijk onderzoek, door hem verricht in het hygiënisch laboratorium van Prof. Dr. R. H. Seltet te Amsterdam en gepubliceerd in de **Geneeskundige Bladen** 14de reeks No. XI „Over den Invloed van de Flagellaten op de zelfreiniging van het Bassinwater". Bij de aankondiging van dit werk kunnen wij niet nalaten enkele woorden aan zijn persoon te wijden:

Dr. Rivaï is wel een sprekend voorbeeld, dat zuiver wetenschappelijke vorming geheel onafhankelijk is van rasinvloeden. De groote energie, waarmede hij onder de moeilijkste omstandigheden zijne talenten heeft weten te ontwikkelen, kunnen ten voorbeeld strekken aan ieder ras.

De laatste maanden van zijn verblijf in Europa, wijdde hij succesvolle studie aan het „Institut Pasteur" te Parijs.

Een groote teleurstelling moet het voor den kundigen man geweest zijn, dat hem het begeerde ambt van onderdirecteur aan de Pasteur-inrichting te Batavia niet mocht te beurt vallen. Wellicht is dit echter later nog voor hem weggelegd.

Van harte wenschen wij Dr. Rivaï een gelukkigen loopbaan in zijn geboorteland toe.

Verder ontvingen wij nog ter aankondiging een werk van J. J. L e l i v e l d, leeraar aan de Handelsschool te Amsterdam, getiteld **Engelsche Handelterminologie,** — dat zeker in een bestaande behoefte voorziet.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

De Indische Gids.

Het Juni-Nummer opent met een op persoonlijke waarneming gegrond artikel van den heer H. van Kol, getiteld: Het vraagstuk van het water in Tripolitanië, het land der woestijn.

Een interessante beschouwing over door Raffles aan den Sultan van Palembang in de Maleische taal gestelde brieven, houdt daarna de heer J. Habbema. Het opstel is eigenlijk een vervolg op de studie van J. C. Baud, in de Bijdragen van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van N.-I., getiteld „Palembang in 1811 en 1812". Volgens den heer H. werpen die brieven, welke o. m. een ophitsing van Palembang's sultan tegen de Nederlanders inhouden, een onuitwischbare smet op de nagedachtenis van den schrijver. En het getuigt niet „voor het Engelsche rechtvaardigheidsgevoel, dat na de teruggave van de koloniën, Raffles, de aanstichter van den gruwelijken Palembangschen moord, werd benoemd tot Lt. Gouverneur van het aan Palembang grenzende Benkoelen." „Voor elk onpartijdig rechter, die rekening houdt met motieven, omstandigheden en data, is Raffles, die door zijn stoken en ophitsen, gepaard met het zenden van wapens en ammunitie, de moreele verantwoordelijkheid draagt voor de moord der 24 Hollanders en 63 Javanen — 14 September 1811 —, door zijn „bravo" den Sultan van Palembang, heel wat schuldiger, dan Van Speult. die t w e e e e u w e n v r o e g e r, vermeenende met samenzweerders tegen het Hollandsche gezag op Ambon te doen te hebben, de negen Engelschen deed vonnissen." Dit laatste doelt op de zgn. „Ambonsche moord", die als casus belli heeft gediend voor de Engelsche oorlogen in de 17e eeuw en ons daarna nog telkens voor de voeten werd geworpen.

In een volgend artikel bepleit Mr. L. A. C. Kolff bijv. een speciale studie in een of ander vak willen bibliotheek voor Ned.-Indië. Personen die in Indië bijv. een speciale stuoie in een of ander vak willen maken, stuiten telkens op het bezwaar de bestaande litteratuur over het onderwijs niet te kunnen raadplegen. Wij voor ons meenen intusschen, dat een dergelijke instelling als door den heer K. bedoeld, niet het groote nut zal stichten, dat hij er zich van voorstelt, immers werd tot de oprichting er van te Batavia — o. i. de aangewezen plaats — besloten, dan toch zou slechts een klein gedeelte der bewoners van d e n u i t g e s t r e k t e n A r c h i p e l e r w e r k e l i j k profijt van kunnen hebben. Dergelijke bibliotheken minstens op de hoofdplaats van ieder gewest zouden slechts tot het zeker gewenschte doel kunnen leiden, maar zulks zal wel tot de vrome wenschen blijven behooren, gegeven „den treurigen staat waarin de Indische financiën verkeeren" (gelijkte term volgens Mr. K.).

Van de overige bijdragen, welke dit Ind. Gidsnummer bevat, noemen we nog het vervolg van den heer N. Mac Leod historische beschouwing, getiteld Uit de Geschiedenis der Oost-Indische Compagnie in de tweede helft der 18e eeuw, en het slot van Een reis door de Bataklanden, door J. E. Jasper. Voorts de gewone rubrieken, als: Varia, Maandelijksche revue van brochures, enz., door J. E. de M.; Koloniale litteratuur; Wetenschap en industrie en Maandelijksche bibliographie, door W. C. Muller.

De Tijdspiegel.

De heer Van Kol schrijft in de Tijdspiegel een serie artikelen over de mijnbouwwetgeving, enz. In het Juni-nummer is hij genaderd tot een beschouwing over De speculatiezucht bij den particulieren mijnbouw, tevens het slot vormend zijner artikelenreeks. De oorzaak der „bekende treurige resultaten" dier meeste ondernemingen vat de schr. samen als volgt.

Onpractische exploratie, gebrekkige erts-blootlegging, onvoldoende exploitatie, gebrekkig transport, opslaan van verkeerde technische inlichtingen ten gevolge van gebrek aan voorstudiën. Verder: onvoldoende geldmiddelen, schromelijke verwatering van kapitaal, onbekwame directiën, slechte keuze der beheerders, roofbouw vanwege het beursspel, en — in niet weinig gevallen — valsche rapporten, oneerlijke manupilatie en schandelijk bedrog, — om van ambtelijk gunstbetoon bij het verleenen van vergunningen of concessiën niet te spreken.

Dit is zeker een lange zondenlijst, hetgeen den heer Van Kol aanleiding geeft te spreken van de „failure" der particuliere mijnbouwindustrie in Ned.-Indië. Toch veroordeelt hij niet allen mijnbouw in onze koloniën, doch dringt aan op staats-exploitatie der mijnen, waardoor de meeste dier fouten, de bittere teleurstellingen en de demoraliseerende gevolgen zullen worden voorkomen.

Gelukkig voor de velen, die van p a r t i c u l i e r e exploitatie echter nog steeds meer verwachten dan van Staatsexploitatie — van ambtelijke dus — dat de heer Van Kol geen Min. van Kol. is.

Hetzelfde Nr. bevat nog eene bespreking van Carry van Bruggen's „'n Badreisje in de Tropen", waarvan de recensent o.m. getuigt, dat door dit boek onze kennis van land en volk in de tropen bijzonder verrijkt wordt en het den schr. stelt in de rij onzer beste auteurs van Indische romans en novellen.

Vragen van den Dag.

Als altijd is „Vragen van den Dag" u p t o d a t e. Het Juni-nummer bevat n.l. nu reeds een artikel over de beklimming van het Sneeuwgebergte van den hand van Dr. H. Blink. De schrijver bepaalt zich niet tot het weergeven der feiten, zooals die door verschillende organen ter algemeene kennisse zijn gebracht, maar geeft bovendien een overzicht van hetgeen daaraan voorafging. In het bijzonder vestigt hij de aandacht op het lang niet algemeen bekende feit, dat na langen tijd van stilstand, de heer A. J. ten Brink (Natuurk. Tijdschr.

voor Ned.-Indië) in 897 weder met nadruk, 't Sneeuwgebergte-vraagstuk op Nieuw-Guinea aan de orde bracht. Ook publiceert Dr. Bl. — gelukkig zonder fouten — een gedeelte van Jan Carstensz journaal van 1623, waarin o.m. in zoo merkwaardig oud-Hollandsch te lezen staat „Den 16en 's morgens... verthoonde hem overhooch geberchte dat op vele plaatsen wit met sneë bedeckt lach, wesende certain vry wat vremts als op bergen, soo na de linie equinoctialis."

De Indiën en de nieuwe Grondwet.

De Indiën en de nieuwe Grondwet. Proeve tot vaststelling van normale staatsrechterlijke verhoudingen tusschen het moederland en de koloniën, is de titel van een juist verschenen brochure, uitgegeven door Mr. G. D. Willinck, Oost-Ind. rechterlijk ambtenaar met verlof (Zutphen, P. van Belkum Az.).

De strekking van het geschrift laat zich begrijpen als men weet, dat de schrijver aanvangt met zijne teleurstelling uit te spregen dat bij de samenstelling der Commissie voor de grondwetherziening in het geheel niet gedacht schijnt te zijn aan de koloniën en bezittingen van het rijk in andere werelddeelen. „Grooter Nederland telt maar weer niet mee, zelfs al gaat het om een eventueele wijziging van de fundamenten van ons geheel staatswezen... De leden der commissie bestaan uitsluitend uit zuiver Nederlandsche politici, — „Nederlandsche" in den zin van „louter Nederlandsche belangen", en wel in het bijzonder „Nederlandsche p a r t i j b e l a n g e n" vertegenwoordigend".

Een der maatregelen die Mr. W. in dit verband wenschelijk acht, is bijv. de vertegenwoordiging van Indisch element in de Tweede Kamer. Niet overdreven noemt hij het noemen van 40 millioen inwoners, voorloopig minstens 25 representanten aan de rechterzijde van het Binnenhof zitting namen. De koloniale kamerleden moeten voorts noodwendig in de Indiën zelve, zij mogen in geen geval hier te lande gekozen worden, willen zij inderdaad organen worden van Grooter Nederland.

Deze en andere veranderingen en aanvullingen behooren volgens schr. vasten vorm te verkrijgen door ze in de nieuwe Grondwet op te nemen.

Ten slotte bepleit schr. de wenschelijkheid, dat de Koloniale Verslagen in den vervolge zoo worden samengesteld, dat niet alleen de staatsman, maar ook de man van zaken, de oeconomist, de statisticus, de socioloog en de man van de wetenschap er in kan vinden wat van zijn gading kan zijn.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 22: Het ontwerp van wet op de Naamlooze Vennootschappen, toegelicht door Mr. H. P. de Wilde (vervolg). — Twee belangrijke uitgaven op het gebied der Warenkunde, door Prof. P. van der Wielen. — Geneesmiddelen, door Prof. P. van der Wielen. — Tabellen, aangevende 't percentage Brixdiksap (pied de cuite) voor kooksels 55—99 R. O., door H. C. Prinsen Geerligs. — Over zicht van den invoerhandel te Batavia. — Solosche landhuurders-vereeniging. — Nogmaals theecultuur voor de inlandsche bevolking in de Preanger Regentschappen.— De vergadering van den suikerbond op Java. — De terugkoop van het particuliere land Kadanghauer door den Staat. — De begrooting van Suriname voor 1910. — Ktltuurberichten. Bladziekte in Hevea). — Getah djeloetoeng. — De koelienood in Deli. — De Delische planters en het ontwerp van Blommestein. — Verkoop van rubberland. — Bacoven kultuur in Suriname). — Kleine mededeelingen. — Financieële berichten en verslagen. — Nieuwe maatschappijen, Enz.

Weekblad voor Indië.

Voornaamste inhoud van No. 2 van de 7e jaarg.: Prinsessedag, door M. van Geuns. % Auto-reunie te Djokja (15—17 April 1910), door Mevr. T. ter Horst —de Boer (met afb.). — Duitsch bezoek aan Padang. door Padanger. — Onze voorvaderen in China, door Henri Borel.— De Paupers (vervolg). Roman uit de Indo-Europeesche samenleving, door Victor Ido.

Ten slotte eenige publicatiën welke ons, sedert het vorig overzicht, ter kennisse kwamen.

Binnen en buiten Soerabaja. Leven en lotgevallen van de familie Kaaneel, door Alligator. Haarlem, Drukkerij en Uitgeverszaak „Insulinde".

Indische herinneringen, door W. Jaeger (Rotterdam, Nygh en v. Ditmar). Deze „herinneringen" werden zeer waardeerend besproken in „De Amsterdammer" van 29 Mei j.l.

Bataviasche vruchten (Manggistan, Ananas, Madja), met afbeelding. In „Buiten" van 28 Mei j.l.

Sang hyang Kamahayanikan. Oud-Javaansche tekst met inleiding, vertaling en aanteekeningen, door J. Kats. Uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. (Den Haag, Martinus Nyhoff).

Het havenplan van Soerabaja—Kraus—de Jongh, door R. A. van Sandick (In „De Ingenieur", 1910 No. 22).

Nederland en zijne Koloniën, door Dr. E. B. Kielstra (In het juist verschenen prachtwerk: Nederland in den aanvang der twintigste eeuw).

Leestafel HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat No. 17, den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van af 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabaiasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De Stem van Ned.-Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische gids, Weekblad voor handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Ned. Zendeling-genootschap, Indisch genootschap, Weekblad voor Ned.-Indië, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und België, en tal van andere brochures, jaarverslagen, enz. enz.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 195, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 11 Mei '10;
De Sumatrapost idem;
Het Soer. Handelsblad t/m 10 Mei '10,
Onze Vloot no. 10;
Ned.-Ind. Effectenhandel no. 18;
Indische Mercuur no. 23 en extra no. 4 Juni.
Kort Verslag Verg. Tweede Kamer S.-G.;
Handelsberichten v/h Min. v. Landb. no. 168;
Tijdschrift der Mij. van Nijverheid, afl. Mei;
Publicaties v/d Ned.-Ind. Suiker Syndicaat nos 9 tot en met 12;
Archief v/d Suiker Industrie no. 4;
Bijblad tot idem nos. 14 t/m 16;
Verslag v/h H.Bestuur der Ned. Afr. Vereeniging over 1909.
De Banier no. 17 en 18;
Weekblad voor Indië, no. 52;
Indische Gids, Juni-afl.

INGEZONDEN.

LEIDEN, Juni 1910.

„Amicitia' in Exsilio". — „India Orientalis".

Weder zijn een vijftal jaren verloopen sedert het laatste Leidsche lustrum en staan wij aan den drempel van een gouden feestpaleis, dat ons vroolijk tegenschittert.

Groot zal de vreugde zijn, die er alsdan onder ons allen zal heerschen, want voegt niet elke Olympiade telken male al het ware een schoon boekdeel bij de reeds aanwezige Geschiedenis van ons zoo geliefde corps?

Zien we niet daaruit wat vriendschapsbanden er werden gelegd? wat groote toewijding er steeds gevonden werd voor corps en zijn alter ego „Gezelligheid?

Komt daarom op, gij allen, oud-Leidenaars, naar de feestvierende Leidsche Veste. Ontrukt U aan de zoetdroomerige huiselijken kring om voor eenige dagen feest te komen vieren te midden der jongeren, die geen lustrum welgeslaagd zouden kunnen noemen, zonder Uwe tegenwoordigheid.

Speciaal gij. die eenmaal lid waart van Indiën's ballingen, gij zult Uw onverflauwde toewijding kunnen toonen door in grooten getale te verschijnen aan den rijsttafel, welke de jongeren aan de S o b a t s zich voorstellen aan te bieden op **Donderdag 23 Juni**. ten 12½ ure.

Weest welkom allen in onzen kring, waarin Uw geest steeds nog voortleeft.

Een enkel woordje om Uw komst te verwittigen aan onderstaand adres is voldoende om een bordje nassi op Uw plaats wachtende te vinden.

(*w.g.*) M. A. VON OVEN, *Ab. Actis.*

Apoth. dijk 15.

Aan
de Redactie-Commissie van Het Koloniaal Weekblad.

Aangezien ook in Nederl.-Indië de welvaart der bevolking in zoo'n nauw verband staat met landbouw en veeteelt, neem ik de vrijheid uwe commissie het verzoekschrift onder het oog te brengen van de „Vereeniging ter Bevordering der Veeartsenijkunde in Ned.-Indië", naar aanleiding van de zaak Posno, opgenomen — pag. 365 — in het Tijdschrift voor Veeartsenijkunde in Nederland.

Misschien dat het verzoekschrift (waarvan het resultaat negatief is geweest) in aanmerking kan komen voor overname in uw blad. D.

Daar onze plaatsruimte niet toelaat bedoeld verzoekschrift in zijn geheel over te nemen, volstaan wij met hier den aanvang er van weer te geven.

Red.-Comm.

Verzoekschrift der Vereen. tot Bevordering der Veeartsenijkunde in Ned.-Indië, naar aanleiding van de ter beschikkingstelling van den Heer A. B. J. W. Posno, Gep. Maj. der Cavalerie, ten einde aanvankelijk met den titel van Advis., belast te worden met de bestudeering van de maatregelen tot verbetering van het paardenras in de Buitenbezittingen.

Aan
Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

Geven met verschuldigden eerbied te kennen Dr. L. de Blieck en Dr. G. Leurink, respectievelijk als President en Secretaris de Vereeniging tot Bevordering der Veeartsenijkunde in Nederlandsch-Indië vertegenwoordigende, dat zij namens deze Corporatie de volgende nota onder de aandacht van Uwe Excellentie zouden willen brengen.

Nota.

Bij besluit van 30 Juli 1909 is door Zijne Excellentie, den Minister van Koloniën, ter beschikking gesteld van den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië de heer A. B. J. W. Posno, gepensionneerd Majoor der Cavalerie, ten einde, aanvankelijk met den titel van Adviseur, te worden belast met de bestudeering van de maatregelen tot verbetering van het paardenras in de Buitenbezittingen en als zoodanig toegevoegd aan den Inspecteur van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Onder de veeartsen in Ned.-Indië heeft deze benoeming groote ontstemming veroorzaakt, omdat, ten eerste door dit besluit de Regeering de meening huldigt, dat een niet-veearts zonder eenige opleiding in veeteeltkundige richting als adviseur in veeteeltzaken kan optreden en ten tweede, omdat zij in het bijzonder in den heer Posno niet den geschikten persoon zien om de Regeering in een dergelijke gewichtige aangelegenheid voor te lichten. De vereeniging tot Bevordering der Veeartsenijkunde in Ned.-Indië heeft daarom gemeend Uwe Excellentie te moeten wijzen op het gevaar, dat door eene dergelijke benoeming ontstaat voor het bevorderen der veeteelt en voor de goede samenwerking der veeteeltkundigen in Ned.-Indië. Bij de overwegingen, die Haar hiertoe hebben geleid, dringen zich hoofdzakelijk drie momenten op den voorgrond.

In de eerste plaats komt in aanmerking de vraag, of het juist gezien is en met het huidige standpunt der wetenschap overeenkomt om iemand zonder veeartsenijkundige opleiding als adviseur voor de veeteelt, hier in het bijzonder de paardenfokkerij, aan te wijzen.

In de tweede plaats dient nauwkeurig de kwestie onder de oogen te worden gezien, of de aanstelling van een adviseur, als thans door de Regeering heeft plaats gehad, noodzakelijk is.

En ten derde in hoeverre de heer Posno voldoet aan de eischen, die aan een adviseur voor de verbetering van het paardenras zijn te stellen.

(Deze drie vragen worden in ontkennenden zin ampel toegelicht.)

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging.

Jaarlijksche Algemeene Vergadering der Vereen. *Oost en West* te **'s-Gravenhage** op **Zaterdag 9 Juli 1910**, in het gebouw van den *Haagschen Kunstkring*, **Heerengracht 13**, des **namiddags** ten **2½** ure.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen der Alg. Verg., gehouden op 10 Juli 1909. Zie Kol. Weekbl. van 22 Juli '09 no. 29, alsmede de Notulen der Buitengew. Alg. Verg., gehouden te 's-Gravenhage op 27 Nov. '09. Kol. Weekbl. '09 no. 48.
3. Het verslag over het jaar 1909 van den secretaris. Zie Kol. Weekbl. 1910, no. 5, 6 en 7.
4. Rekening en Verantwoording van het geldelijk beheer.
5. Voorziening in de vacatures van het Hoofdbestuur. Aan de beurt van aftreding zijn de volgende dames en heeren:
   a. 's-Gravenhage, R. C. Bakhuizen van den Brink (stelt zich niet herkiesbaar), E. v. Assen en A. A. C. Harting.
   b. Rotterdam, Jhr. Mr. J. L. W. C. van Weijler (stelt zich wegens verhuizing niet herkiesbaar).
   c. Utrecht, mevr. J. E. van Oeveren—Van Schaik.

   Candidaten van het Hoofdbestuur zijn:
   's-Gravenhage, Mr. J. H. Abendanon en L. J. C. van Es, E. van Assen en A. A. C. Harting.
   Rotterdam, D. H. Havelaar, L. G. Ph. Marcella.
   Utrecht, Mevr. J. E. van Oeveren—Van Schaik en Mevr. J. W. Weustman—Luitjes.
6. Benoeming der Commissie tot onderzoek der Rekening en Verantwoording.
7. Begrooting 1911.
8. Bemoeienis van het Hoofdbestuur inzake de Nationale Huisvlijt Tentoonstelling te Scheveningen. Zie Kol. Weekbl. 3 Maart 1910 no. 9.
9. Idem inzake de Nat. Bond voor Reddingwezen en Eerste Hulp bij Ongelukken „Het Oranje Kruis". Zie Kol. Weekblad 26 Mei 1910 no. 21, onder voorzitterschap van Z. K. H. den Prins der Nederlanden.
10. Wijziging, c. q. aanvulling onzer Statuten in verband met de oprichting van een studenten afdeeling te Leiden.
11. Mededeelingen omtrent het Koloniaal Weekblad. Zie Notulen Buitengew. Verg. 27 Nov. 1909, sub II. Kol. Weekblad 1909, no. 48.
12. Ondersteuningsfonds.
13. Geldleening.
14. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.

Ter vereenvoudiging van de Algemeene Vergadering, welke gehouden zal worden te 's-Gravenhage op Zaterdag 9 Juli a.s., des nam. ten 2½ ure, in het gebouw van den Haagschen Kunstkring, Heerengracht 13, wordt leden van het Hoofdbestuur en van de bestuursafd., commissarissen en afgevaardigden en overige leden, die de Vergadering zullen bijwonen, aanbevolen, vooraf kennis te nemen:

a. van de Notulen der Alg. Verg. gehouden te Utrecht op 10 Juli 1909 en de Buitengewone Alg. Verg. gehouden te 's-Gravenhage op 27 Nov. 1909. Zie Kol. Weekbl. 1909 nos. 29 en 48.

b. van het Jaarverslag van den Secretaris. Zie Kol. Weekbl. 1910 nos. 5, 6 en 7.

c. van de artikelen over de Huisvlijt tentoonstelling te Sheheningen. Zie Kol. Weekbl. 1910, no. 9. ling te Scheveningen. Zie Kol. Weekbl. 1910, no. 9. 1910, no. 21.

e. De Rekening en Verantwoording van den penningmeester. Zal later in het Kol. Weekbl. volgen.

Aan de leden van het Hoofdbestuur wordt beleefd kennisgegeven, dat op den dag, waarop de Algem. Verg. te 's-Hage zal worden gehouden, n. l. Zaterdag 9 Juli a.s., ten 2½ ure in het gebouw v. d. Haagschen Kunstkring, Heerengracht 13, ten 1½ ure namiddags eene bijeenkomst van de leden van het Hoofdbestuur zal plaats hebben ter mogelijke bespreking van een en ander.

E. VAN ASSEN, *Secretaris.*

De maandelijksche samenkomst van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging met de Redactie Commissie van het Koloniaal Weekblad zal plaats hebben op **Donderdag, den 16en Juni 1910**, ten 8½ ure n.m., in „Boeatan", Heulstraat 19, Den Haag.

Alle belangstellenden zijn welkom.

Bij de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een boekje over Onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B. Prijs 1 exemplaar *f*0.10; 50 ex. *f*2.80; voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen *f*2.20 per 50 ex., pl. 25 cent frankeerkosten.

b. Onze Oost II: Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. Bezemer, Prijs 1 ex. 5 cent, 50 ex. *f*2.—; voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" *f*0.55 per 50 ex., plus 25 cent frank.kosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten, No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië. Prijs: *f*0.25 p. exempl.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 6 Mei 1910. No. 36.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den griffier C. C. M. Roosen.

Ontslagen: op verzoek eervol de hoofdcommies D. Th. van Oort en de opzichter H. Ph. Cramer.

Benoemd: tot adjunct-chef S. S. op Java J. B. H. Coenen; tot commies bij de Rekenkamer A. P. Noordhoen; tot lid bij den gewestelijken raad van Semarang Liem Yoe Tiang en D. B. Wagenaar; tot directeur van de kweekschool voor Inl. onderwijzers te Djokja H. Ch. Croes; tot controleur B. B. op de Buitenbezittingen H. H. Willemse en J. M. H. L. de Wilde de Lignie; tot algemeen ontvanger 3e kl. A. R. Rozet; tot tijd. idem C. Coenraad; tot 1en commies te Batavia E. K. Hardenberg; tot 2en idem te Soerabaja P. M. Cohen; tot 3en idem J. Nikijnluw.

Geplaatst: in de residentie Bantam de controleur H. W. Bloch; in Semarang de id. G. A. Danekes; in Menado N. J. van den Brandhof; in het Gouv. Sum. Westkust J. D. de Roock.

Overgeplaatst: naar Pare (Kediri) de onderwijzer R. Hartmans.

Benoemd: tot 1en klerk te Soerabaja J. P. van Kampen.

Militair Departement.

Verleend: twee jaar verlof aan den kapitein der inf. J. M. W. Grootenboer.

Ontslagen: op verzoek eervol de kapitein-kwartmeester W. P. Veltman; als militaire commandant van Celebes en Onderhoorigheden de luit.-kol J. Hildering.

Benoemd: tot militaire commandant van Celebes en Onderh. de luit.-kol. J. N. C. Baron van Heerdt.

Overgeplaatst: bij het 17e bat. de 2e luit. C. J. la Rivière; naar Bangkinang de 1e luit. J. A. van Seventer; bij het 4e depôt-bat. de 1e luit. M. W. J. J. van Peer en de 2e luit. A. P. Vaynes van Brakel Buijs; naar Eurekang de 1e luit. J. M. Badings; naar Makassar de 2e luit. F. A. Palm; naar Ambon de 1e Luit. H. F. L. Krämer; naar Karang Asem de kapitein C. van Beuge en de 2e luit. C. H. van Schreven; naar Bangli de 1e luit. L. Pluim Mentz.

Uit de Javasche Courant van 10 Mei 1910. No. 37.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den raadsheer Mr. E. Kruseman en aan den ass.-res. Ch. L. J. Palmer van den Broek en aan de hulponderwijzeres M. C. H. Rolbroeck.

Benoemd: tot adj.-inspecteur van het inl. onderwijs in de 4e afd. W. Meijer; tot onderwijzer 1e kl. F. H. H. Moquette; tot lid van den gewestelijken raad van Batavia J. J. Frölich; van Pasoeroean A. A. de Ruick en L. A. A. van den Bergh van Heinenoord; tot voorzitter van den landraad te Probolinggo Mr. J. J. Schrieke; tot adjunct-chef bij de S. S. op Java J. W. K. Eichholtz; tot ingenieur,-chef van het kadaster, G. F. Wiemans; tot inspecteur v. h. kadaster L. C. F. Polderman.

Belast: met de waarneming der betrekking van ondervoorzitter van de landraden te Bandoeng en Soemedang Mr. B. J. M. Hanlo.

Geplaatst: te Pamekasan de onderwijzer J. Vreeken; te Batavia J. H. L. Teutelink.

Militair Departement.

Bevorderd: tot luit.-kol. de majoor F. L. W. Raedt van Oldenbarnevelt; tot majoor de kapitein P. A. van Waasdijk; tot luitenant-kolonel de majoor J. J. J. M. Oosterman; tot majoor de kapitein E. C. H. Pluim Mentz, wordende hij benoemd tot militaire commandant van Timor en Onderh.

Geplaatst: in Atjeh de 1e luit. J. van Arkel.

Overgeplaatst: bij het 14 bat. te Sigli de 1e luit. F. F. Vervat; naar Batavia de 1e luit. H. H. Stieltjes; naar de Zuider- en Oosterafd. van Borneo de kapitein H. A. Schadee; naar de Westerafd. v. Borneo de 2e luit. F. Bakker; naar het 2e bat. de 1e luit. J. R. Agerbeek; naar Tjimahi de kapitein W. H. Roozendaal; naar Meulaboh de kapitein J. v. d. Berg.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het s. s. „Prins Maurits". Gezagvoerder H. J. van der Goot; van West-Indië n. Amsterdam.

Mevr. A. E. van Embden; Mevr. J. Möller; Mej. C. Möller; W. Feldman, echtg. en 4 k; Mej. E. Feldman; Mej. M. Heller; E. Bueno Bibaz, echtg. en 3 k; Mevr. E. W. E. A. Goudberg en 7 k; J. v. d. Winkel; H. G. Jansen en echtg.; Mej. F. Slink; A. Borstlap; F. Wildschut; J. de Rijcke; A. J. Manuel; J. Ellingaus; R. M. Fenenga; D. de Jong; H. Huizingh; J. Noordegraaf; L. Bauman; M. D. Walker; W. Pleijsier; H. Manuel.

* te Hâvre ontscheept.